

СИСТЕМА ФІНАНСОВИХ ІНТЕРЕСІВ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

Анотація. Досліджено фінансові інтереси як основу фінансової безпеки підприємства і забезпечення його нормального функціонування. Розглянуто і досліджено сукупність наявних проблем, що виникають у процесі функціонування механізму управління фінансовою безпекою підприємств на сучасному етапі розвитку економіки. Розглянуто визначення фінансової безпеки і фінансових інтересів підприємства та їх взаємозалежність.

Аннотация. Исследованы финансовые интересы как основа финансовой безопасности предприятия и обеспечения его нормального функционирования. Рассмотрена и исследована совокупность существующих проблем, возникающих в процессе функционирования механизма управления финансовой безопасностью предприятий на современном этапе развития экономики. Рассмотрены определения финансовой безопасности и финансовых интересов предприятия и их взаимозависимость.

Annotation. This paper investigates the financial interests as the basis of the financial security of the enterprise and ensuring of its normal functioning. A set of existing problems in the functioning of the mechanism of financial security management at the enterprises at the present stage of economic development is considered and investigated. The article deals with the definition of financial security and financial interests of the company and their interdependence.

Ключові слова: фінансова безпека, "дерево" фінансових інтересів.

Фінансова безпека підприємства є комплексним поняттям і пов'язана не стільки із внутрішнім станом самого підприємства, скільки із впливом зовнішнього середовища, із суб'єктами, з якими підприємство вступає у взаємодію. У зв'язку з дослідженням робіт Єрмошенко М. М. [1], Бланка І. А. [2], Горячевої К. С. [3] можна стверджувати, що фінансова безпека підприємства відображає узгодженість, збалансованість фінансових інтересів підприємства й інтересів суб'єктів зовнішнього середовища. З цих позицій фінансова безпека підприємства може розглядатися як практичне втілення положень теорії ресурсної взаємозалежності, відповідно до якої у своїй діяльності підприємство повинне брати до уваги не тільки свої, але й інтереси партнерів, коло яких може бути дуже широким. Саме узгодження фінансових інтересів підприємства і суб'єктів зовнішнього середовища, які з ним взаємодіють, є однією із сутнісних характеристик досліджуваного поняття.

Ця сутнісна характеристика поняття фінансової безпеки є однією з найважливіших, оскільки фінансові інтереси визначають не тільки основу її побудови, але й напрями розвитку фінансової діяльності, її спонукальні мотиви.

Сучасні економічні словники визначають інтерес як "предмет зацікавленості, бажань та спонукальні мотиви діяльності економічних суб'єктів" [4, с. 159]. Одночасно інтерес тлумачиться як головна рушійна сила економічних суб'єктів, яка виступає у формі матеріальних, духовних, грошових та майнових інтересів. Під час визначення фінансових інтересів дослідники проблем фінансової безпеки акцентують увагу на специфіці фінансових відносин економічних суб'єктів. На їх думку, фінансові інтереси є проявом, з одного боку, економічних відносин підприємства, з іншого – суперечностей фінансової діяльності самого підприємства [1].

Такий погляд поділяє І. Бланк, який вважає, що фінансові інтереси підприємства становлять частку системи економічних інтересів, яка виявляється у сфері фінансових відносин. На думку дослідника, фінансові інтереси є формою прояву об'єктивних потреб підприємства у сфері його фінансової діяльності, збалансованих із потребами інших суб'єктів фінансових відносин, задоволення яких забезпечує реалізацію основних цілей фінансової діяльності на кожному етапі його фінансового розвитку (таблиця) [2].

Одночасно, вказуючи на роль фінансових інтересів у системі фінансової безпеки, І. Бланк зазначає, що фінансові інтереси визначають основу її побудови, формують напрями розвитку фінансової діяльності та найбільш впливові стимули щодо активізації і підвищення ефективності фінансової діяльності підприємства. На його думку, система забезпечення фінансової безпеки підприємства визначається пріоритетними фінансовими інтересами, які, власне, й потребують захисту.

Такий підхід до ролі пріоритетних фінансових інтересів у системі фінансової безпеки підприємства розвиває К. Горячева, яка вважає основним фінансовим інтересом підприємства є отримання прибутку [3]. На її думку, саме на базі цього показника можна будувати всю систему забезпечення фінансової безпеки підприємства. Цю точку зору поділяє Б. Вишнівська, яка вважає головною метою підприємницької діяльності отримання максимальних доходів за мінімальних втрат капіталу в умовах конкурентної боротьби [5].

Таблиця

Зіставлення основних фінансових інтересів та цілей підприємства

© Гнатюк А. М., 2013

Основні фінансові інтереси підприємства	Основні цілі підприємства
---	---------------------------

I. Зростання ринкової вартості підприємства	1) зростання ринкової ціни акцій підприємства; 2) покращення іміджу підприємства і його торгової марки
II. Максимізація прибутку	1) мінімізація відрахувань до бюджету; 2) оптимізація дивідендних виплат; 3) стимулювання праці; 4) розвиток виробництва; 5) своєчасне й повне повернення кредитів
III. Забезпечення основним і оборотним капіталом	1) ефективне ведення комерційної діяльності; 2) зростання прибутку; 3) зростання ліквідності підприємства
IV. Забезпечення інвестиціями	1) розвиток виробництва продукції; 2) впровадження науково-технічних досягнень
V. Оптимізація відрахувань до бюджету	1) зниження відповідно до чинного законодавства обсягів сплати податків до бюджету; 2) зниження обов'язкових платежів до спеціальних державних фондів

Між тим, власники, які інвестують у підприємство свій капітал, тобто забезпечують фінансову основу його створення та функціонування, зацікавлені в ефективності функціонування підприємства, і цей стимул полягає в збільшенні їх добробуту, що відображається в зростанні ринкової вартості підприємства [2]. Саме зростання ринкової вартості підприємства, на думку автора, є пріоритетним фінансовим інтересом будь-якого суб'єкта господарювання.

Спираючись на висвітлені сутнісні характеристики, автор пропонує таке визначення досліджуваного поняття: фінансова безпека підприємства – це стан захищеності фінансових інтересів від реальних та потенційних загроз зовнішнього і внутрішнього характеру, параметри якого створюють передумови генерування, збереження та зростання ринкової вартості підприємства.

Рис. Система управління фінансовою безпекою підприємства

З урахуванням наведеного визначення та спираючись на роботи Єрмошенко М. М., Бланка І. А., Горячевої К. С., можна запропонувати систему управління фінансовою безпекою підприємства, яка наведена на рисунку.

Таким чином, з одного боку, фінансові інтереси підприємства є орієнтиром його розвитку, а з іншого – вони відображають характер його економічних відносин та потребу підприємства у безпечному та перспективному розвитку в нестабільному зовнішньому середовищі. Разом із тим, встановлення рівня якісних та кількісних параметрів захищеності фінансових інтересів повинне відповідати системі визначальних принципів здійснення фінансової діяльності підприємства. При цьому процес здійснення фінансової діяльності базується на менталітеті керівництва підприємства та фінансових менеджерів і характеризується системою засадних принципів фінансування. Керуючись обраними принципами здійснення фінансової діяльності, підприємство самостійно обирає тип формування системи фінансової безпеки та визначає якісні й кількісні параметри захищеності своїх фінансових інтересів.

Наук. керівн. Лепейко Т. І.

Бланк. – К. : Эльга ; Ника-Центр, 2004. – 784 с. 3. Горячева К. С. Інформаційно-аналітичне забезпечення фінансової безпеки підприємства / К. С. Горячева // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – № 9(27). – С. 43–49. 4. Современный экономический словарь / сост. Б. А. Райзберг, Л. Ш. Лозовский, Е. Б. Стародубцева. – М. : ИНФРА-М, 2008. – 495 с. 5. Вишнівська Б. Методи мінімізації фінансових ризиків / Б. Вишнівська // Економіст. – 2007. – № 6. – С. 58–59.